

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

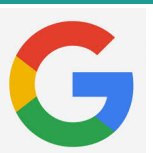
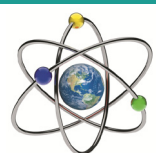
№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 612 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
<i>Gulnar Atakhanova Orinbaevna</i>	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
<i>Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna</i>	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
<i>Bannayev Qosimjon</i>	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
<i>Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li</i>	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
<i>Jabborova Umida</i>	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
<i>Xayrullayev Asliddin Isatullayevich</i>	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
<i>Karimov N. M.</i>	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
<i>Melikova Elnora Shuxratovna</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
<i>Nishonova Dilafuz</i>	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
<i>Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna</i>	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
<i>O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
<i>Rasulev Bobirjan Atxamovich</i>	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
<i>Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna</i>	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
<i>Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
<i>Xalilova Shahnoza</i>	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
<i>Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi</i>	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
<i>Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
<i>Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida hospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
<i>Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna</i>	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
<i>Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.</i>	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
<i>Курбанова Назира Низомиддиновна</i>	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
<i>Adjdiyev Nayrullo Nazrulloevich</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
<i>Amirullayeva Barno Abdulhaqovna</i>	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
<i>Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi	131
<i>Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi</i>	
Talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari.....	135
<i>Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi</i>	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
<i>Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li</i>	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
<i>Djaparova Gulnoza</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
<i>Do'stov Davron Zulhaydarovich</i>	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
<i>Ergash Shonazarovich Khasanov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
<i>Gulbahor Xamidova</i>	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
<i>Halima Shukurova Sunatullayevna</i>	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
<i>Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi</i>	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
<i>Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich</i>	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
<i>Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li</i>	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
<i>Mustafoev Sherali</i>	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
<i>Nasimova Zarina Isomiddin kizi</i>	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
<i>Numonova Dildor Umurzoqovna</i>	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
<i>Qarshiboyev Asliddin</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
<i>Qilichova Marxabo Xudayqulovna</i>	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
<i>Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi</i>	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
<i>Saydullayev Zafar Erkinovich</i>	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
<i>Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li</i>	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
<i>Sulaymonov Jaxongir Solijonovich</i>	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli.....	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash.....	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari.....	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyurov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar.....	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers.....	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии.....	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli.....	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinov To'iqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi.....	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty.....	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish	322
<i>Ismoilova Surmaxon Amonovna, Yusupova Mohinur</i>	
Qoraqalpoqlarning dehqonchilik marosimlari	326
<i>Orinboyeva Go'zal Polatovna</i>	
The Complexity of Training Teaching Staff for Work in Public Schools Organized in Medical Stations in Uzbekistan.....	330
<i>Inogamova Dilfuza Rakhmatullaevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya fanini o'qitishda STEM yondashuvi orqali o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	335
<i>Jabbarova Zuhra Omondullayevna</i>	
Eshitishda nuqsoni mavjud bolalarni nutqini shakllantirish metodikasi	338
<i>Z. N. Mamarajabova</i>	
5–7-sinf qizlarida raqamli texnologiyalar ta'sirida tarbiya jarayonining o'ziga xosliklari.....	341
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muhammad qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish diagnostikasi: metodlar va natijalar ..	345
<i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>	
PISA topshiriqlari asosida o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	349
<i>Axunjanova Shirmonoy Isroiljonovna</i>	
Bo'lajak surdotarjimonlar uchun faoliyat turlarini tanlashda ko'maklashish	354
<i>Dehqanova Muborakxon G'iyosiddinovna</i>	
Mustaqil ta'limni tashkillashtirishda tarjimadan foydalanish jarayonlari	357
<i>Erkayev Elmira Temirovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining o'rni.....	361
<i>Jumayeva Muxlisa Shokir qizi</i>	
Tasks, Exercises, and Activities in the English Classroom: Differences, Similarities, and Effective Use	366
<i>Qodirov Olim Odilovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalalari	372
<i>Safarova Mohichehra Xonzafarovna</i>	
Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tabiiy-ilmiy savodxonligini rivojlantirish masalalari.....	376
<i>Saidova Dilnoza Maripovna</i>	
O'zbekiston va Yaponiya dzyudo trenerlarining mashg'ulot jarayonlarini qiyosiy tahlili.....	380
<i>Sharipov Xabibullo Abduqahhorovich</i>	
"Kompyuter lingvistikasi"ning rivojlanish tendensiyasi.....	386
<i>Xusanboyeva Muxlisa Ikrojon qizi</i>	
Педагогические технологии стратегического развития взаимного сотрудничества организаций дошкольного образования и родителей.....	392
<i>Тухлиев Муслимбек Шерзод угли</i>	
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim tizimini joriy etish muammolari	397
<i>Dilbar Nurkeldiyeva</i>	
Ixtisoslashtirilgan ta'lim muasasalarida tarbiyaning o'rni.....	401
<i>Laylo Sharopovna Nurmuxamedova</i>	
Intellektida kamchiligi bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvida muloqotning shakllanish xususiyatlari.....	405
<i>Shahnoza Amirsaidova</i>	
Aqli zaif bolalarga ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini shakllantirishning ahamiyati.....	409
<i>Ziyodullayeva E'zoza Ne'matjonovna</i>	
Pedagogik texnologiyalar metodlarini tanlash va qo'llashning umumiy mezonlari	412
<i>Abdullayeva Komila Tursunovna</i>	
Didaktik o'yinlar vositasida 2-sinf o'quvchilarida bog'lanishli nutq ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	416
<i>Askarova Gulayim Arislan qizi</i>	
Yugurib kelib uzunlikka sakrovchilarda tezkorlikni samarali va jadal rivojlantirishni ilmiy asoslash.....	420
<i>Avazov Shukrullo Ibatovich, Nuraliyeva O'g'iloy Shomurotovna, Mustafayev Ismoil Nuralio'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va zaruriyati.....	425
<i>Axmedova Mastura Jamoliddinovna</i>	
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarda tabiatshunoslik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	430
<i>Azizova Dilnora</i>	

Bo'lajak shifokorlarda tibbiy – deontologik kompetensiyalarni shakllanishida tibbiy amaliyotning ahamiyati.....	435
Babadjanova Gulchexra Baxtiyarovna	
Bolaning aqliy rivojlanishini yoritadigan ko'rsatkichlar	440
Bozorboyev Javlon Davlatali o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlari.....	445
Daminova Maftuna Asqarali qizi	
Kreativ pedagogika fani va mantiqiy fikrlash kompetentligi orasidagi bog'liqlik.....	449
Diyora Egamberdiyeva	
Oilani mustahkamlovchi va ajralishiga olib keluvchi omillar	454
Haqberdiyev Jamoliddin Abdug'affor o'g'li	
Quality Management as a Functional and Attributive Characteristic of Modern Management.....	458
Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldievna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda pedagogik va psixologik jarayonlar	464
Mamedova Maxfuza Erkinovna	
Huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishda yuridik ta'limning roli: tahlil va takliflar	470
Mansurova Zilola Akromxonovna	
Pedagogik ta'limda klaster yondashuvi: O'zbekiston va jahon tajribasi	474
Nafisa Tokhirova Dilshod qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari: zamonaviy yondashuvlar va innovatsion imkoniyatlarning integratsiyasi asosida shakllanish jarayoni.....	478
Norqulov Lutfullo Mamarajabovich	
Montessori metodikasi va undagi bolalar sensomotorikasini rivojlantirishga doir tajribalar tahlili	484
Parmonova Laylo Iloxomovna	
Molekulyar fizikani modellashtirish orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	488
Q. U. Tog'ayeva	
Milliy tarbiyada raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	493
Qo'shnazarova Nozima Maxmutjon qizi	
Learning Intercultural Communication Through Social Media: the Approach of Modern Students	498
Raxmonqulova Feruza Akmal qizi	
Aqliy rivojlanishda muammolari bor maktab o'quvchilarida geometrik tushunchalarni shakllantirishning nazariy asoslar.....	502
Shodiyeva Navbaxor Xabibulla qizi	
Logopedning kasbiy faoliyatida deontologiya va kompetentlikning roli va ahamiyati	506
Temurova Gulchexra Xudoqulovna, Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi	
STEAM ta'limida lego konstrukturlarining o'rni va ahamiyati.....	511
Toshpulatova Farida Radjabovna	
Diagnostikasi va reabilitatsiya qilishda eshitishda nuqsoni bo'lgan bola va ularning ota-onalari bilan bog'liq muammolar.....	514
Toshpulova Nodira Sultonmurod qizi	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi o'rtasidagi o'zaro munosabat shakllari.....	518
Turdiqulova Luiza Zayniddinovna	
O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari	522
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning fazoviy tasavvurlarini shakllantirish	526
Xamidova Muyassar Polsaidovna	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy didaktik prinsiplari.....	530
Yuldashev Shukrullo	
Комплексная методика развития и обучения юных футболистов	536
Ортиков Умиджон Худойбердиевич	
Особенности деятельности детей с нарушением зрения	544
Юсупова Назира	
Integration of Music and Language: Creative Approaches to Teaching English to Music Students	548
Akbarova Moxichexra	

Ingliz tilida yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash metodikasi.....	553
<i>Alimardonova Malika Botir qizi</i>	
Yosh kurashchilarni jismoniy va aqliy rivojlantirishda basketbol o'yinining ahamiyati	560
<i>Haqnazarov Qurbon Qo'shayevich</i>	
Voleybol murabbiylarining innovatsion fikrlash qobiliyatini shakllantirish usullari	566
<i>Haqqulov Akbar Abdiraupovich</i>	
Sociolinguistic Competence and Intercultural Communicative Competence: Intertwining Concepts and Practical Implications	571
<i>Kuchmurodova Gulnora Khatamovna</i>	
Ilk qadam davlat dasturida steam ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati	575
<i>Nazarova Aziza Sohib qizi</i>	
Kasbiy rivojlanish jarayonida rahbar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	579
<i>Roziqova Nazokat Alisher qizi</i>	
Deontologik yondashuvning nazariy-pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati	583
<i>Tashpulatova Nodira Olimjon qizi</i>	
Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikda fanlararo integratsiya asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarining metodik salohiyatini oshirish yo'llari.....	586
<i>Xashimova Aziza Alisherovna</i>	
Природа и механизм действия биологических иммуностимуляторов на организм животных	590
<i>Койилова Мехринисо Джураевна</i>	
Badiiy asarlar ustida ishlash jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional intellektini shakllantirish mezonlari	594
<i>Jamalova Kamola Shahobiddinovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish asosida fizika o'qitish metodikasini takomillashtirish	600
<i>Musurmonova Shaxnoza Dilshod qizi</i>	
Futbolchilarda texnik tayyorgarlikni takomillashtirishning ilmiy-metodik asoslari.....	606
<i>Babayev Anvarjon Axmedovich</i>	

KREATIV PEDAGOGIKA FANI VA MANTIQUIY FIKRLASH KOMPETENTLIGI ORASIDAGI BOG'LIQLIK

Diyora Egamberdiyeva

Andijon davlat pedagogika instituti doktranti

ORCID: 0009-0004-1089-8675

Annotatsiya: Ushbu maqolada kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlash kompetentligining o'zaro bog'liqligi nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Kreativ pedagogika zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, erkin va noodatij fikrlashni shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim ilmiy yo'nalish sifatida talqin etiladi. Shu bilan birga, mantiqiy fikrlash shaxsning dalillarni tahlil qilish, xulosalar chiqarish va asosli qarorlar qabul qilish qobiliyati sifatida ko'riladi. Maqolada J. P. Guilford, E. P. Torrance, J. Dewey, L. S. Vigotskiy kabi olimlarning g'oyalari, shuningdek, o'zbek tadqiqotchilari A. Abduqodirov va M. O'rinboyeva ishlarida ilgari surilgan qarashlar o'rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, kreativ pedagogika mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda samarali metodlardan biri bo'lib, u talabalarda muammoli vaziyatlarga noodatij yondashuv, tahlilij qaror qabul qilish va g'oyalarni amaliyotda tatbiq etish kompetentligini shakllantiradi.

Kalit so'zlar: kreativ pedagogika, mantiqiy fikrlash, kompetentlik, ijodiy tafakkur, pedagogik metodlar, ta'lim samara-dorligi.

Abstract: This article analyzes the interrelation between creative pedagogy and logical thinking competence from both theoretical and practical perspectives. Creative pedagogy is considered an important scientific field that fosters students' creative potential, encourages independent thinking, and promotes unconventional approaches to problem-solving. Logical thinking, in turn, is defined as an individual's ability to analyze facts, identify cause-and-effect relationships, and draw reasoned conclusions. The paper explores the ideas of J. P. Guilford, E. P. Torrance, J. Dewey, L. S. Vygotsky, as well as the contributions of Uzbek scholars such as A. Abduqodirov and M. Urinboeva. The findings indicate that creative pedagogy serves as an effective means for enhancing logical thinking skills, helping students develop analytical decision-making strategies, cognitive flexibility, and the ability to apply innovative ideas in practice.

Key words: creative pedagogy, logical thinking, competence, creative cognition, pedagogical methods, educational effectiveness.

Аннотация: В статье рассматривается взаимосвязь между креативной педагогией и компетентностью логического мышления с теоретической и практической точек зрения. Креативная педагогика трактуется как важное научное направление, способствующее развитию творческого потенциала студентов, формированию свободного и нестандартного мышления. Логическое мышление определяется как способность личности анализировать факты, выявлять причинно-следственные связи и делать обоснованные выводы. В работе проанализированы идеи таких ученых, как Дж. П. Гилфорд, Э. П. Торранс, Дж. Дьюи, Л. С. Выготский, а также взгляды узбекских исследователей А. Абдукодирова и М. Уринбаевой. Полученные результаты показывают, что креативная педагогика является эффективным средством развития логического мышления студентов, способствуя формированию у них аналитических стратегий, гибкости мышления и способности применять идеи на практике.

Ключевые слова: креативная педагогика, логическое мышление, компетентность, творческое мышление, педагогические методы, эффективность образования.

KIRISH

Kreativ pedagogika zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchi va talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, ularni yangicha yondashuvlar asosida bilim olish hamda bilimlarni amaliyotga tatbiq etishga yo'naltiruvchi muhim ilmiy yo'nalish hisoblanadi. Ushbu fan o'qitish jarayonida nafaqat standart bilimlar tizimini o'zlashtirish, balki o'quvchini erkin fikrlashga, yangicha qarashlarni ilgari surishga va noodatij yechimlar ishlab chiqishga rag'batlantiradi. J. P. Guilford (1967) o'zining ijodiy fikrlash modeli orqali kreativ yondashuvning to'rtta asosiy komponentini – ravonlik (fluency), moslashuvchanlik (flexibility), originallik (originality) va tafsilotlilik (elaboration)ni ajratib ko'rsatgan. Shuningdek, E. P. Torrance (1974) ijodiy rivojlanish jarayonida ochiq tipdagi

topshiriqlar va muammoli vaziyatlarning ta'lim samaradorligiga ijobiy ta'sirini ilmiy asoslab bergan. O'zbekistonda esa A. Abduqodirov, M. O'rinboeva kabi olimlar ta'lim jarayonida kreativ pedagogik metodlardan foydalanish talabalar tafakkurini faollashtiruvchi omil ekanligini ta'kidlab kelmoqda.

Mantiqiy fikrlash – shaxsning ma'lumotlarni izchil tahlil qilish, dalillarni baholash, sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash va asosli xulosalar chiqarish qobiliyatidir. Aristotelning “Organon” asarlarida deduktiv va induktiv tafakkur mantiqiy xulosaga kelishning asosiy usullari sifatida talqin qilingan. J. Dewey (1933) esa reflektiv fikrlashni inson tafakkurining eng muhim bosqichi sifatida ko'rib, uni muammoli vaziyatlarda oqilona qarorlar qabul qilish vositasi deb bilgan. L. S. Vygotskiy (1982) mantiqiy fikrlashning rivojlanishi uchun ijtimoiy muhit va madaniy vositalarning hal qiluvchi rolini alohida ta'kidlaydi. Zamonaviy tadqiqotlar mantiqiy fikrlash kompetentligini talabalarining analitik fikrlash, qaror qabul qilish strategiyalari va axborot filtrlash qobiliyatlari bilan bevosita bog'laydi.

Kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlash o'rtasidagi uzviy bog'liqlik ularning bir-birini to'ldiruvchi tabiatida namoyon bo'ladi. Kreativ yondashuv mantiqiy tahlil jarayoniga yangicha qarashlar olib kiradi, noodatiy g'oyalarni shakllantirishga imkon beradi va tafakkur moslashuvchanligini oshiradi. Mantiqiy fikrlash esa yaratilgan ijodiy g'oyalarni tizimlashtirish, asoslash va amaliyotga tatbiq etish jarayonida qat'iy mantiqiy mezonlarni ta'minlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlashning o'zaro bog'liqligini tadqiq etishda xalqaro hamda mahalliy ilmiy adabiyotlarda ko'plab yondashuvlar shakllangan. Avvalo, g'arb olimlarining izlanishlari ushbu masalaga nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi. J. P. Guilford (1967) tomonidan ishlab chiqilgan “Intellekt tuzilishi” modeli kreativ tafakkurning psixologik asoslarini ochib bergan bo'lib, unda ijodkorlikning ravonlik, moslashuvchanlik, originallik va tafsilotlilik kabi komponentlari aniqlangan. Bu yondashuv ta'lim jarayonida kreativ pedagogikaning nazariy poydevorini belgilab berdi. E. P. Torrance (1974) esa ijodiy rivojlanishni o'ichash va rivojlantirish metodikalarini taklif qilib, kreativlikni ta'lim jarayonida qo'llashning samaradorligini ilmiy asoslab bergan.

Mantiqiy fikrlash bo'yicha esa Aristotelning “Organon” asarlarida deduktiv va induktiv tafakkur orqali xulosa chiqarish tamoyillari ilk bor tizimli ravishda bayon qilingan. Keyinchalik J. Devey (1933) reflektiv fikrlash nazariyasi orqali insonning muammoli vaziyatlarda oqilona qaror qabul qilish jarayonini tahlil qilib, uni ta'limda qo'llash zarurligini asoslab berdi. L. S. Vygotskiy (1982) esa mantiqiy tafakkur rivojlanishida ijtimoiy muhit va madaniy vositalarning hal qiluvchi rolini alohida ta'kidlagan. Ushbu ilmiy qarashlar mantiqiy fikrlashni o'rgatish jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot, hamkorlik va madaniy kontekstning ahamiyatini ochib beradi. So'nggi o'n yilliklarda xorijiy tadqiqotlar ham kreativlik va mantiqiy fikrlashni integratsiyalashga qaratilgan. Masalan, Sternberg va Lubart (2018) o'zlarining “Investment Theory of Creativity” konsepsiyasida ijodiy va mantiqiy tafakkur uyg'unligini shaxsiy intellektual resurslar hamda ijtimoiy muhit omillari bilan izohlaydi. Shuningdek, Mayer (2020) muammoli vaziyatlarni hal qilishda mantiqiy va ijodiy fikrlash uyg'unligini ta'limiy natijalarning muhim ko'rsatkichi sifatida qayd etgan.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlash bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. A. Abduqodirov (2015) kreativ pedagogikani innovatsion ta'lim tizimi sifatida talqin etib, uni talabalarining intellektual-ijodiy salohiyatini faollashtirishga qaratilgan metodik yondashuv sifatida ko'rsatgan. M. O'rinboeva (2019) esa kreativ metodlardan foydalanish talabalarida mustaqil va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali ekanligini ilmiy asoslab bergan. Shuningdek, S. Raxmonqulov (2021) va G. Normurodova (2022) tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda kreativ pedagogika asosida o'qitishning talabalarida tanqidiy va mantiqiy fikrlashni kuchaytirishdagi ahamiyati yoritilgan.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlash alohida yo'nalish sifatida ko'plab tadqiqotlarda o'rganilgan bo'lsa-da, ularning o'zaro uzviy bog'liqligi hali to'liq ochib berilmagan ilmiy muammo sifatida saqlanib qolmoqda. Xususan, mantiqiy fikrlash kompetentligini rivojlantirishda kreativ pedagogikaning metodik asoslari, o'quv jarayoniga integratsiya qilish mexanizmlari hamda ularning samaradorligini eksperimental jihatdan isbotlash masalalari dolzarbdir. Shu bois ushbu maqolada kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlashning o'zaro uyg'unligini o'rganish, ularning nazariy asoslarini chuqurlashtirish va amaliy yo'nalishlarini takomillashtirish asosiy vazifa sifatida belgilangan. Kreativ pedagogika tushunchasi XX asrning ikkinchi yarmida g'arb pedagogikasida shakllana boshlagan. Bu yo'nalishning ilmiy asoslari ijodiy tafakkur nazariyalariga hamda psixologiya va pedagogikaning integratsion tadqiqotlariga tayanadi.

J. P. Guilford (1967) o'zining “Intellekt tuzilishi” modelida tafakkur faoliyatining ijodiy jihatlarini alohida ilmiy tahlil qilgan bo'lsa, E. P. Torrance (1974) ta'lim jarayonida kreativlikni rivojlantirishga doir diagnostika va metodikalarni ishlab chiqqan. Kreativ pedagogikaning maqsadi – ta'lim oluvchilarda yangicha fikrlash, muammolarni noodatiy hal etish, mavjud bilimlarni yangicha sharoitga moslashtirish qobiliyatlarini shakllantirishdan iborat. Uning predmeti esa ta'lim jarayonida ijodiy faoliyatni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metod, shakl va vositalarni

o'rganish hamda ularni amaliyotga tatbiq etishdir. O'zbekiston olimlaridan A. Abduqodirov (2015) kreativ pedagogikani "o'quvchi va talabaning intellektual-ijodiy salohiyatini faollashtirishga qaratilgan innovatsion ta'lim tizimi" sifatida ta'riflagan.

Mantiq (yunoncha *logike*, *logos* – "so'z", "tafakkur", "qonun") qadimdan inson tafakkurining to'g'ri va izchil ishlash qonuniyatlarini o'rganuvchi fan sifatida shakllangan. Mantiq ilmining asoschisi sifatida Aristotel (miloddan avvalgi IV asr) e'tirof etilib, u "Organon" asarlari to'plamida deduktiv va induktiv fikrlash usullarini tizimlashtirgan. Keyinchalik Forobiy va Ibn Sino kabi sharq mutafakkirlari mantiqni tafakkur madaniyati va ilmiy izlanish metodologiyasi sifatida rivojlantirganlar. O'rta asrlarda mantiq ilmi nafaqat falsafa, balki huquq, tibbiyot, tilshunoslik va pedagogikada ham asosiy bilim sohalaridan biri sifatida qo'llanilgan. Zamonaviy davrda esa mantiq nafaqat an'anaviy formal mantiq doirasida, balki matematik, simvolik va algoritmik mantiq kabi yo'nalishlarda ham rivojlanmoqda. Mantiqiy fikrlash – bu insonning axborot va hodisalarni izchil tahlil qilish, ular orasidagi sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash, umumlashtirish hamda asosli xulosalar chiqarish qobiliyatidir. J. Devey (1933) uni "muammoli vaziyatlarda oqilona qaror qabul qilish jarayoni" sifatida izohlaydi. L. S. Vigotskiy (1982) esa mantiqiy fikrlashni shaxsning kognitiv rivojlanishidagi yuqori bosqich sifatida talqin qilib, uning ijtimoiy muhit bilan chambarchas bog'liqligini ta'kidlaydi. Zamonaviy tadqiqotlarda mantiqiy fikrlash kompetentligi talabalarning tahlil fikrlash, dalillarni baholash, alternativ yechimlarni solishtirish va ularni mantiqiy asoslash ko'nikmalari bilan uzviy bog'liq sifatida qaraladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Kreativ pedagogika o'qitish jarayonini faqat bilim berishga emas, balki ijodiy, tahliliy va tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga yo'naltiradi. Ushbu yondashuvda tanlangan metodlar nafaqat talabalarning bilim darajasini, balki ularning mustaqil va tizimli fikrlash qobiliyatini ham shakllantiradi. Quyida talabalarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga samarali ta'sir ko'rsatadigan bir nechta metodlar tahlil qilinadi.

Sokratik suhbat metodi. Sokratik suhbat – qadimiy falsafiy yondashuv bo'lib, unda o'qituvchi talabaga ketma-ket, chuqurlashib boruvchi savollar beradi. Bu savollar oddiy faktlarni aniqlashdan tortib, murakkab tushunchalarni tahlil qilishgacha boradi. Kreativ pedagogika doirasidagi ahamiyati: ushbu metod talabalarda fikrlar orasidagi mantiqiy bog'lanishlarni aniqlash, qaror qabul qilishning asoslarini tushunish va o'z fikrini dalillar bilan asoslash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natija: talaba o'z fikrlarini mantiqiy zanjirda ifodalashni, noto'g'ri yoki yuzaki fikrlardan qochishni o'rganadi.

Muammoni teskari yechish metodi (Reverse Problem Solving)

Bu metodda talabaga tayyor natija beriladi va undan shu natijaga olib kelgan mantiqiy jarayonni teskari tartibda aniqlash talab qilinadi.

Kreativ pedagogika doirasidagi ahamiyati: talaba tayyor javobdan kelib chiqib, orqaga qarab mulohaza yuritadi. Bu jarayon sabab-oqibat tahlilini yanada chuqurlashtiradi va noan'anaviy fikrlashni rag'batlantiradi.

Natija: talaba mantiqiy tafakkur zanjirini teskari yo'nalishda ham qurish qobiliyatiga ega bo'ladi, bu esa murakkab muammolarni hal qilishda moslashuvchanlikni oshiradi.

Ushbu tadqiqotning metodologik asoslari zamonaviy pedagogika nazariyalari, kreativlik psixologiyasi hamda mantiqiy fikrlash kompetentligini rivojlantirishga oid konseptual yondashuvlarga tayangan holda shakllantirildi. Tadqiqot jarayonida kreativ pedagogikaning nazariy asoslari, uning talabalarning fikrlash faoliyatiga ta'siri va mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirishdagi roli keng qamrovda tahlil qilindi. Metodologiyaning markazida tizimli yondashuv tamoyili turadi. Mazkur yondashuv orqali talabalarning mantiqiy fikrlash kompetentligini rivojlantirish pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida qaraladi va kreativ pedagogika bu jarayonga innovatsion o'qitish strategiyasi sifatida tatbiq etiladi. Tizimli yondashuv talabalarda nafaqat alohida fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishni, balki ularning intellektual salohiyatini kompleks tarzda rivojlantirishni ham taqozo etadi.

Tadqiqotning metodologik asosini, shuningdek, faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv tashkil etadi. Bu yondashuvga ko'ra, talabalarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalari nazariy bilimlarni o'zlashtirish orqali emas, balki bevosita faoliyat jarayonida shakllanadi. Shu bois tajriba-sinov ishlarida interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar yaratish, fikrlar xaritasi (mind mapping), "brainstorming" hamda tanqidiy fikrlash strategiyalaridan foydalanildi. Ushbu metodlar talabalarda mantiqiy izchillikni saqlagan holda ijodiy yondashuvni rivojlantirishga xizmat qildi. Shuningdek, metodologiyada kompetensiyaga asoslangan yondashuv ham muhim o'rin tutdi. Bu yondashuv asosida ta'limiy faoliyat natijalari talabalarning o'zlashtirgan bilim va ko'nikmalarida emas, balki ularning amaliy faoliyatda samarali qo'llay olish qobiliyatida namoyon bo'lishi e'tiborga olindi. Shu maqsadda mantiqiy fikrlash kompetentligining mezon va ko'rsatkichlari aniqlanib, ular asosida tajriba-sinov ishlari olib borildi.

Tadqiqot jarayonida sifat va miqdoriy metodlarning uyg'unligi ta'minlandi. Sifat metodlari yordamida talabalarning fikrlash jarayoni, kreativ yondashuvlari, muammoli vaziyatlarni hal etishdagi faoliyati kuzatildi va tahlil qilindi. Miqdoriy metodlar esa test, so'rovnomalar va diagnostik topshiriqlar orqali olingan ma'lumotlarni statistik qayta ishlashda qo'llanildi. Natijada olingan ma'lumotlarning ishonchlilik va obyektivligi ta'minlandi. Tadqiqotning metodologik bazasini milliy va xorijiy olimlarning ilmiy qarashlari tashkil etdi. Xususan, J. Guilford, E. Torrance, R. Sternberg, L. Vigotskiy, J. Dewey singari olimlarning kreativlik va mantiqiy tafakkur haqidagi nazariy qarashlari, shuningdek, A. Abduqodirov, M. O'rinboyeva, S. Raxmonqulov kabi o'zbek olimlarining kreativ pedagogika bo'yicha ishlari tadqiqotning nazariy–metodologik tayanchini mustahkamladi. Umuman olganda, tadqiqot metodologiyasi kreativ pedagogikaning nazariy konsepsiyalari, mantiqiy fikrlashni shakllantirish strategiyalari va ularning integratsiyasini ta'minlaydigan pedagogik texnologiyalar uyg'unligi asosida ishlab chiqildi. Bu yondashuv talabalarning nafaqat mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini, balki mustaqil, ijodiy va tanqidiy fikrlash salohiyatini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida kreativ pedagogika asosida talabalarning mantiqiy fikrlash kompetentligini rivojlantirish bo'yicha olib borilgan tajriba-sinov ishlari bir nechta bosqichlarda amalga oshirildi. Dastlab, diagnostik bosqichda talabalar bilim va ko'nikmalarining dastlabki darajasi o'rganildi. Maxsus ishlab chiqilgan testlar, so'rovnomalar va kuzatuv natijalari shuni ko'rsatdiki, aksariyat talabalar nazariy bilimlarga ega bo'lsa-da, ularni amaliy vaziyatlarda qo'llashda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Xususan, muammoli vaziyatlarni hal etishda izchil mantiqiy fikrlashning yetishmasligi, qaror qabul qilish jarayonida kreativ yondashuvning sustligi aniqlangan. Tajriba-sinov bosqichida kreativ pedagogik yondashuv asosida turli interfaol metodlar qo'llanildi. "Brainstorming", fikrlar xaritasi, muammoli vaziyat metodi va loyiha asosida o'qitish kabi metodlar talabalarning fikrlash faoliyatini faollashtirdi. Ushbu metodlar yordamida talabalar o'quv topshiriqlariga turli nuqtayi nazardan yondashishni, o'z fikrlarini izchil asoslab berishni hamda muammoni bir nechta yechim bilan hal qilishni o'rgandilar. Kuzatuv jarayonida talabalarning darslarda faolligi, mustaqil fikr bildirish qobiliyati va tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalari sezilarli darajada oshgani kuzatildi.

Natijalarni miqdoriy tahlil qilish jarayonida tajriba guruhi va nazorat guruhi o'rtasida aniq farqlar kuzatildi. Tajriba guruhida mantiqiy fikrlash kompetentligini baholash mezonlari (izchillik, dalillilik, muammoli vaziyatni tahlil qilish, kreativ yondashuv) bo'yicha ijobiy o'sish qayd etildi. Masalan, tajriba guruhidagi talabalar nazariy bilimlarni amaliy topshiriqlarda qo'llashda yuqori ko'rsatkichlarga erishgan bo'lsa, nazorat guruhida bunday o'zgarishlar nisbatan past darajada bo'ldi. Sifat tahlillari shuni ko'rsatdiki, kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarda talabalar o'z bilimlarini faqat reproduktiv tarzda emas, balki produktiv tarzda qo'llay boshladilar. Ular yangi g'oyalar yaratish, muammoga yangicha yondashuvni taklif etish va fikrlarini dalillar bilan asoslashda faollik ko'rsatdilar. Bu esa ularning mantiqiy tafakkuri rivojlanishida muhim omil bo'ldi.

Tadqiqot natijalari, shuningdek, kreativ pedagogika nafaqat mantiqiy fikrlashni, balki talabalar shaxsiy kompetentligini ham rivojlantirishga xizmat qilishini ko'rsatdi. Talabalarda o'z fikrini erkin ifoda etish, boshqalar fikrini tinglash va tanqidiy baholash, guruhda hamkorlikda ishlash kabi ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalar ham shakllandi. Umuman olganda, tahlil va natijalar shuni tasdiqladiki, kreativ pedagogika asosida ta'lim jarayonini tashkil etish talabalarning mantiqiy fikrlash kompetentligini rivojlantirishda samarali metodik yondashuv hisoblanadi. Bu jarayon talabalarda nafaqat izchil va asosli fikrlash, balki muammoni kompleks ko'rib chiqish, yangicha yechim topish va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantirishga yordam beradi.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kreativ pedagogika asosida ta'lim jarayonini tashkil etish talabalarning mantiqiy fikrlash kompetentligini rivojlantirishda muhim metodik asos hisoblanadi. Mantiqiy fikrlashning izchillik, dalillilik, tahliliy yondashuv va kreativ qaror qabul qilish kabi tarkibiy elementlari aynan kreativ pedagogik yondashuv orqali samarali shakllanishi mumkin. O'tkazilgan miqdoriy va sifat tahlillari shuni ko'rsatdiki, kreativ pedagogika shunchaki bilimlarni yetkazish vositasi emas, balki talabalarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish, ijodiy yondashuvni qo'llash va o'z g'oyalarini dalillar bilan asoslab bera olish kabi muhim kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan qaraganda, kreativ pedagogika va mantiqiy fikrlash kompetentligining uzviy bog'liqligi isbotlandi.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim jarayonida kreativ pedagogik yondashuvdan foydalanish talabalarni nafaqat akademik bilimlar bilan, balki ularni amaliy faoliyatga tatbiq etish, yangicha qarashlar asosida tahlil qilish va ijodiy qarorlar ishlab chiqishga tayyorlaydi. Bu esa bo'lajak mutaxassislarining nafaqat mantiqiy fikrlash, balki kasbiy va ijtimoiy kompetentligini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduqodirov, A. (2015). Kreativ pedagogika: o'quvchi va talabaning intellektual-ijodiy salohiyatini faollashtirishga qaratilgan innovatsion ta'lim tizimi. *Pedagogika va Innovatsiya*, 3(1), 45–52.
2. Achilov, O. I., & G'aniyeva, M. N. (2022). Methodology for developing logical thinking in preschool children through pedagogical educational resources. *American Journal of Open University Education*.
3. Urdashev, A. (2025). Interaction of logical thinking and creative thinking. *Journal of Uzbekistan's Development and Research*, 60–62.
4. Nafasov, G', Sayfullayev, B., & Nazirov, Q. (2024). Development of logical thinking ability of students based on creative approaches in mathematics lessons. *News of the NUUZ*, 1(1.5.2), 144–146.
5. Sayfiddinova, J. Z. (2023). Improving the skill of logical thinking of primary school pupils through the technology of problem learning in the process of literary education. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics*, 2(7), 77–82.
6. Toshpulatova, D. (2019). Development of students' logical thinking abilities [PhD thesis]. Samarkand.
7. Usubovich, O. O., & Ne'matillaevna, Z. D. (2022, April). Interfaol usullardan foydalanib talabalarni mustaqil fikrlashga undovchi ta'lim. In *E Conference Zone* (pp. 101–105).
8. Bektemirova, Z., Usmonov, M. T., & Akhmatova, D. (2023). Methods of developing students' logical thinking in primary education. *Science Time Journal*.
9. Akmaldinova, F. (2024). Pedagogical technology for the development of logical thinking of students when studying reasoning as a functional-semnical type of speech. *News of the NUUZ*.
10. Tukhtasinov, D., & Abdullayeva, S. (2023). Developing creative thinking through primary school students solving problems. *European Multidisciplinary Journal of Modern Science*.
11. Koray, O., & Koksai, M. S. (2009). The effect of creative and critical thinking-based laboratory applications on creative and logical thinking abilities of prospective teachers. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 10(1).
12. Gabora, L. (2016). The neural basis and evolution of divergent and convergent thought.
13. Morin, S., Robert, J.-M., & Gabora, L. (2016). Creativity training for future engineers: Preliminary results from an educative experience.
14. Sovden, P., Pringle, A., & Gabora, L. (2014). The shifting sands of creative thinking: Connections to dual process theory.
15. Foreign study on creative and logical thinking in adolescents. (1979). *Research in Science Education*, 9, 177–182.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.